

specialiștilor de la București, Iași și Chișinău, care s-au mulțumit cu oferta — deloc neglijabilă — a monumentelor și muzeelor moscovite, rămânând cu satisfacția participării la o întrunire de reală reputație, dar și cu sentimentul împovărat că știința bizantinologiei din centrele pe care le reprezentau este departe de a se situa la nivelul realizărilor din

alte părți ale lumii sau măcar la acela al predecesorilor, cărora le-a revenit meritul de a fi organizat în capitala României cel dintâi congres internațional de studii bizantine în anul 1924.

VICTOR SPINEI

AL XII-LEA CONGRES INTERNAȚIONAL DE PRE- ȘI PROTOISTORIE (BRATISLAVA, 1—7 SEPTEMBRIE, 1991)

În zilele de 1—7 septembrie 1991 s-a desfășurat la Bratislava cel de al XII-lea Congres Internațional de Științe Pre- și Protoistorice organizat de Uniunea Internațională de Științe Pre- și Protoistorice, sub patronajul Președintelui Republicii Federale Ceha și Slovace, Vaclav Havel, a Primului ministru al Republicii Slovace, Jan Cernagurski și a Ministrului Culturii al acestei republici, Ladislav Snopka. Președintele Congresului, B. Chropovský, președintele de onoare, J. Poulik, secretarul general, J. Vladár și președintele comitetului de organizare, J. Pavuk, au reușit, cu largul concurs al institutelor de profil din țară, să ofere excelente condiții de desfășurare a acestei prestigioase manifestări științifice mondiale, care prezintă o deosebită importanță, deoarece prilejuiește, din patru în patru ani, reuniunea specialiștilor în arheologie din întreaga lume.

Din 35 de țări din toate continentele, au participat 604 specialiști (cei mai mulți din țara gazdă), România fiind prezentă cu una din cele mai numeroase delegații, compusă din 43 de cercetători, cadre didactice universitare și muzeografi din principalele centre ale țării. Din centrul academic și universitar Iași au participat următorii specialiști: M. Petrescu-Dimbovița, Dan Gh. Teodor, S. Teodor, I. Ioniță, S. Sanie, V. Spinei, V. Mihailescu-Bîrliba, V. Chirica, Al. Andronic, D. Monah, M. Dinu, A. László, N. Ursulescu, M. Alexianu, A. M. Vlad, M. Geba și N. Zugravu.

Lucrările Congresului s-au desfășurat în localul Școlii Superioare Politehnice din Bratislava, fiind repartizate în 15 secții cu subsecții, comisii și coloquii, organizate tematic cu o problematică extrem de largă vizând practic toate perioadele istorice, din paleolitic până în evul mediu inclusiv. În cadrul acestor secții au fost prezentate interesante comunicări care au abordat diferite aspecte etno-culturale, cronologice, tipologice sau privitoare la progresele înregistrate în ultimele decenii, prin folosirea curentă a datelor oferite de cercetările interdisciplinare. În acest sens s-au evidențiat aplicarea cu succes a metodelor moderne în arheologie, mai ales referitoare la datare, aplicarea matematicii și statisticii, folosirea tot mai frecventă a ordinatorilor, a geofizicii, ca și a prospecțiunilor aeriene. La acestea se adaugă folosirea cu foarte bune rezultate a datelor oferite de antropologie, paleozoologie, paleobotanică, metalurgie etc.

Specialiștii ieșeni, care au participat la acest Congres, au prezentat interesante comunicări privind unele aspecte ale cronologiei paleoliticului est-carpatic, a conținutului culturii neoliticului de tip Cucuteni-Tripolie, referitoare la cronologia și elementele culturii materiale și vieții spirituale geto-dacice, la procesul de romanizare în regiunile extracarpatiche ale Daciei, relațiile dintre autohtoni și alojeni în mileniul marilor migrații, rezultate ale metodelor fizico-chimice în conservarea unor vestigii etc., comunicări care au fost foarte

bine apreciate de specialiștii prezenți. Unele secții, cum a fost a VI-a cu tema „Neoliticul superior, eneolitic, epoca aramei și bronzului” și a IX-a dedicată „epocii romane și a relațiilor cu lumea barbară”, au fost conduse de prof. dr. doc. M. Petrescu-Dimbovița și respectiv de dr. I. Ioniță.

Cu prilejul lucrărilor congresului, cercetătorii ieșeni au putut stabili fructuoase contacte științifice cu numeroși specialiști de peste hotare realizând totodată și un util schimb de publicații. Prin participarea la excursiile de documentare în importante obiective arheologice din Slovacia și Moravia, organizate de gazde au existat în plus excelente posibilități de a fi cercetate direct interesante realități antice și medievale din regiunile respective. Pe lângă acestea, s-au vizitat expoziția „Descoperiri funerare din epoca bronzului. Urzuiu și hallstattului din Slovacia”, organizată la Muzeul Național Slovac, expoziția „Germani și slavi în Slovacia”, deschisă la Muzeul Arheologic Slovac, Colecțiile arheologice și numismatice din Hrad, precum și din unele muzee din Slovacia și Moravia. De asemenea, în timpul congresului specialiștii prezenți au participat la Teatrul Național Slovac, la un excelent spectacol de operă, precum și la unele recepții oferite de organizatori.

În zilele 1 și 6 septembrie au avut loc două ședințe ale Consiliului Permanent al Uniunii Internaționale de Științe Pre- și Protoistorice, conduse de secretarul general al Uniunii prof. I. Nenquin, unde s-au prezentat diferite rapoarte asupra activității desfășurate de Uniune între congrese, reorganizarea unor comisii sau desființarea altora, afilierea unor noi asociații internaționale etc. Tot în cadrul acestor reuniuni, în locul prof. dr. doc. M. Petrescu-Dimbovița și dr. M. Comșa, pensionați, au fost aleși în Consiliul Permanent al Uniunii, din partea României, dr. D. Gh. Teodor și dr. M. Babeș, iar în Comitetul executiv, dr. Al. Vulpe. Cu aceiași prilej, Consiliul Permanent al Uniunii Internaționale de Științe Pre- și Protoistorice a ales prin vot, ca țară organizatoare a celui de al XIII-lea Congres, din 1996; Italia, această manifestare științifică urmînd să se desfășoare la Forlì, lângă Bologna.

Prin participarea cercetătorilor de la Institutul de Arheologie din Iași la această amplă manifestare științifică internațională, participare sprijinită eficient de către președintele comitetului de organizare din Cehoslovacia, prof. dr. J. Pavuk și de către conducerea Filialei Iași a Academiei Române, acad. Cr. Simionescu, a fost posibilă prezentarea într-un cadru adecvat, a unor din importante rezultate obținute de specialiștii ieșeni în ultimii ani, făcîndu-se astfel un rodnic schimb de idei, absolut necesar reînnoirilor ce se impun în momentul de față în acest domeniu.

DAN GH. TEODOR

AL XI-LEA CONGRES INTERNAȚIONAL DE NUMISMATICĂ (BRUXELLES, 8—13 SEPTEMBRIE, 1991)

Organizat de către Societatea Regală Belgiană de Numismatică, al XI-lea Congres Internațional de Numismatică s-a bucurat de patronajul și suportul material al unor înalte oficialități, cum este M.S. Regele Baudouin, ca și instituții prestigioase, științifice sau financiare. O echipă competentă și entuziastă, condusă de către energicul profesor de la Louvain, Tony Hackens, a asigurat desfășurarea la un înalt nivel a congresului. Noutățile structurale și utilizarea unor metode și tehnici de vîrf a facilitat, de asemenea, derularea variată,

rapidă și atotcuprinzătoare a lucrărilor: manifestări comune, mese rotunde tematice, postere (cu o sală specială și un program riguros), expoziții diverse, standuri editoriale (o producție imensă!) etc. —, fără a exclude ședințele de comunicări pe domenii de specialitate, în care au fost incluse de această dată și secții noi, de mare interes, cum au fost cele de tehnici monetare, statistică, analiză, informatică, bibliografie și bibliotecă ș.a.m.d.

Cu sprijinul instituțiilor de profil din țară, ca și al organizatorilor sau, uneori, mai mult pe cont propriu, cu acest rețea specialiști români au fost prezenți în număr destul de mare, participând activ la majoritatea manifestărilor, bucurându-se de ambianța colegială și de posibilitatea stabilirii unor contacte noi cu lumea savantă sau de reîntâlnirea cu vechi prieteni. Cei 15 numismați români (R. Ardevan, D. Bălănescu, V. Ciofu, G. Custurea, G. Iliescu, V. Mihăilescu-Bîrliba, Eug. Nicolae, E. Oberländer-Târnoveanu, Gh. Poenaru Bordea, L. Popa, C. Preda, Alex. Sășianu, C. Știrbu, A.-M. Velter și A. Vertan) au susținut comunicări, au prezentați unele ședințe (C. Preda și Gh. Poenaru Bordea), au prezentat postere, au studiat câteva din programele de computere folosite, au comentat diferite comunicări, au vizitat monumentele și muzeele splendide și pline de farmec ale Bruxellesului; au urmat traseele diverselor excursii și, mai ales, au înțeles camarazi, au făcut planuri și au acumulat un noian de informații.

În cadrul buneii pregătiri a congresului nu s-a neglijat nimic din ceea ce ar fi putut favoriza reușita sa. Astfel, înainte de începerea lucrărilor propriu-zise s-a tipărit un frumos și voluminos tom cu rezumatele comunicărilor, căruia i s-a adăugat și un *Addendum*, cuprinzând materialele sosite chiar în preziua deschiderii oficiale. Acestora li s-a alăturat și un program detaliat al desfășurării tuturor manifestărilor (incluzând și lista completă a celor aproape 1000 de participanți).

Nu este dificil în rîndurile de față să zăbovim ceva mai mult asupra vreunui din cele aproximativ 500 de comunicări, una mai interesantă decît alta, și, care, într-o formă sau alta, au fost înfățișate cu această ocazie. Voi atrage atenția doar asupra impactului pe care continuă să-l aibă, cu un curs ascendent, introducerea programelor de informatică pentru numismatică. Ele se infiltrează dinamic și atrag tot mai multe sectoare ale științei noastre pe acest drum. Am reținut câteva programe (Franța — Ch. Carcassone, G.

Depeyrot, J. Mora Mas, *Numismat*; Italia — A. Saccoci, G. Gorini, E. Pilotto, A. Brescaccia, *SAFIR* și S. Balbi di Caro, *NUMItel*), care ne-au pus pe gânduri și ne-au trezit la o tristă realitate: dacă vom mai lucra cu mijloacele de pînă acum, acumularea informațiilor (bibliografice sau de catalogare a descoperirilor) se va menține într-un asemenea ritm încet va deveni nu numai o frînă în dezvoltarea cercetării, dar va aduce chiar prejudicii acesteia, care va ajunge tot mai puțin convingătoare. Să sperăm însă, că, pînă la viitorul congres de la Berlin, concluziile pe care le-am desprins cu toții, ca și, mai cu seamă un anumit dinamism care ne antrenează, adesea chiar fără voia noastră, în această direcție, să facă posibilă diminuarea decalajului astfel creat. În caz contrar...

A fost, de asemenea, clar constatată o anumită dificultate în desfășurarea congresului, provenită din anvergura pe care a luat-o acesta, cu toate eforturile imense și sistematice ale organizatorilor de a o estompa. Cu alte cuvinte, un congres general de numismatică începe a nu-și mai atinge țelurile propuse. Volumul mare de manifestări, varietatea temelor abordate, numărul tot mai ridicat al participanților, infrastructura tot mai complexă și mai costisitoare, ca și altele, nu ușurează deloc transmiterea informațiilor, ba pot chiar deturna interesul cercetătorilor. Probabil, nu peste mult timp, aceste dificultăți nu vor mai putea fi eludate și se vor impune tot mai mult reuniunile limitate la subiecte și perioade de interes mai special, dar cu o eficiență sporită în planul impulsivității științei numismatice. În altă ordine de idei, nu putem încheia prea scurta noastră prezentare a acestui marșant eveniment științific fără a aminti că în Comisia Internațională de Numismatică avem afiliate acum două instituții (Cabinetul Numismatic al Muzeului Național de Istorie și Societatea Numismatică Română).

VIRGIL MIHĂILESCU-BÎRLIBA

SIMPOZIONUL DE LA ISEGRAN—FREDRIKSTAD (NORVEGIA, 26—31 OCTOMBRIE 1991)

În perioada 26—31 octombrie 1991, în stațiunea arheologică de la Isegran-Fredrikstad (Norvegia) s-au desfășurat lucrările celui de al III-lea Simpozion „Peregrinatio Gothica”, organizat în colaborare cu Universitatea din Oslo, Universitatea din Kopenhaga și Muzeul Național de Istorie din Stockholm și sponsorizat de Nordisk Kulturfond, Norges almenvitenskapetige Forskningsråd și Clara Lachmanns Fond. La el au participat specialiști din Norvegia, Suedia, Danemarca, Polonia, R. F. Germania, România, Lituania, Estonia și Irlanda de Nord.

Comunicările prezentate la această manifestare științifică au abordat o gamă largă de subiecte, între care menționăm fenomenul migrației popoarelor ca proces istoric, etapele migrației goților din nordul continentului spre Dunărea de Jos și Marea Neagră, iar în continuare spre vest pînă în Aquitania și Peninsula Iberică, probleme de tipologie și cronologie a culturii Sintana de Mureș — Cernjachov, dinamica așezărilor în Pomerania Orientală în perioada Latene timpurie și epoca romană, riturile și practicile funerare în cultura Wielbark, inscripțiile runice în secolele III—VII e.n. în țările scandinave, diferențierile sociale în epoca romană în Peninsula Scandinavă stabilite pe baza analizei descoperirilor arheologice din mlaștini, mai ales a celebrelor depozite de la Illerup (Ostjütland, Danemarcă), practicerea sacrificiilor funerare în regiunea Scaniei în epoca fierului, efectele marilor migrații din secolele V—VI în țările baltice și problema centrului religios al populațiilor vechi germanice de pe insula Saaremaa (Estonia). Valoarea ridicată a comunicărilor, diversitatea tematică, volumul consistent de concluzii și ipoteze noi, ca și discuțiile purtate la sfîrșitul fiecărei comunicări, prelungite pe parcursul tuturor pauzelor de după ședințele oficiale de lucru, au creat o atmosferă de adevărată emulație științifică. Lucrările simpozionului urmează a fi

publicate într-un volum din seria *Universitets Oldsaksamlings Skrifter* din Oslo.

Una din zilele simpozionului a fost folosită pentru deplasarea participanților în provincia Bohuslän din Suedia, unde au fost vizitate locuri cu renumite desene rupestre, precum și mai multe necropole antice, cuprinzînd morminte cu interesante construcții de piatră. De asemenea, într-o altă zi a fost organizată o excursie în provincia Ostfold din sud-estul Norvegiei, pentru a vizita construcțiile funerare impresionante din necropolele de la Hunn și Gunnarstorp, precum și câteva descoperiri norvegiene de desene rupestre. Toate aceste vestigii, de o factură cu totul aparte, subliniază cu pregnanță că fondul cultural și spiritual al populațiilor din Scandinavia a avut dintotdeauna importante trăsături de individualizare față de lumea continentală.

Simpozionul internațional de la Isegran a fost excelent organizat în toate detaliile, iar meritul principal revine îndeosebi doamnei prof. dr. Eldrid Straume de la Universitatea din Oslo. Stațiunea de cercetare de la Isegran, adăpostită de câteva construcții, unele datînd din secolul al XVIII-lea, dispunînd de toate amenajările necesare, inclusiv o bibliotecă consistentă și xerox, oferă condiții ideale pentru manifestări științifice cu un număr restrîns de participanți. Fortificațiile din secolul al XVII-lea din zonă, ca și orașul Fredrikstad, tihnit și pitoresc, cu arhitectura unor piețe și străzi întregi din aceeași vreme și cu un mare număr de activități artisanale, între care se remarcă atelierele de sticlărie, crează o oază de liniște, un microclimat natural și social armonios, benefic celor ajunși aici pentru a se dedica arheologiei și istoriei.

ION IONIȚĂ